

Bütün ülkelerin
proleterleri birlesin!Faşizme karşı savasta
hazdi saz tuaruzuna!Karkerên hemu
welan sekin!

İŞÇİNİN SESİ

Yıl: 8, Sayı: 168
3 Haziran 1981

ÇEK-AL

Kürt Sorunu ve Örgütlenme

Ali H. Karadağ

Kürt sorunu Türkiye devrim hareketinin kilit sorunlarından biridir. Bu sorunu tüm teorik siyasal yönleriyle açıklığa kavuşturmak büyük önem taşıyor. Bugüne dek yapılan tartışmalar, Kürt sorununun birçok yönünü açıklığa kavuşturdu. Bugün en çok tartışılan, işçi sınıfının örgütlenmesi konusudur.

Bu konuda yanlış görüşler yaygındır ama bu yanlış görüşleri besleyen belli dayanaklar da olmuştur. Bu dayanakların başında, komünist hareketin bile yakasını bırakmayan ulusçuluk illetin yarattığı güvensizlik gelir. Komünist hareket Türk ulusçuluğunu uzun süre aşamamıştır. Ülkede işçi sınıfımızın güçlenmesi temelinde, TKP içinde patlak veren bolşevik-menşevik kavgası, aynı zamanda bu ulusçuluğun her türlü etkisini komünist hareketten kazıyıp atma savaşımıdır.

TPK'nin bolşevik kanadı, her konuda ulusçuluktan arınmış, komünist çizgiyi savundu ve geliştirdi. Menşeviklerin ulusçuluğu ise sosyal şovenizm yönünde "gelişti", olgunlaştı. Bu olgun sosyal şovenizm, bugün menşeviklerin, 12 Eylül darbesine faşist demeyen, faşist generallere Atatürkçülük öğütleri veren, Kürt ulusunun haklarını açıkça ve yalnızca özerklikle sınırlayan yeni çizgisinde kendini gösteriyor.

TKP içinde komünizm, oportünizm ideolojik olarak yenilgiye uğrattı. Bu temelde 5. Kongre, meşruluğunu çoktan yitirmiş olan TKP yönetimini örgütsel olarak da temizleyecektir. Böylece, işçi sınıfının örgütlenmesi konusunda yanlış görüşleri besleyen bir kaynak giderilmektedir.

Öte yandan, kendine proleter devrimcisi diyen Kürt devrimcileri de ulusal dargörürlülüğü kırabilmeli, işçi sınıfının örgütlenme sorunlarına sınıfsal açıdan bakabilmelidirler.

I. Proletaryanın örgütlenmesi

Kürt Sorunu'nun önsözünde Yürükoğlu voldaşımız şöyle demiştir:

"Komünistler olarak, hele tek bir devlet sınırı içindeki işçileri ulusa göre bölmenin, ayrı partide (...) örgütlenme-

nin aşırı zararlı ve yanlış olduğu görüşündeyiz. Türk komünistleri ayrılma hakkını ardıcıl olarak savunacaklardır. Kürt komünistleri de tüm işçilerin koşulsuz birliğini savunmalıdırlar." (Süleyman Sakalı, *Kürt Sorunu*, Üçüncü basım, s.4).

Aynı konuda TKP II. Konferans Kararları'nda da şöyle deniyor:

"Komünistler, dünya çapında tek bir sınıf olan proletaryanın örgütlenmesinin de *ilkesel* olarak merkezi, tek bir dünya proletarya partisini gerektirdiğini savunurlar. Ne var ki dünya işçi sınıfı çeşitli ülkelere bölünmüş biçimde vardır. Bu nedenle örgütlenmede bu nesnel gerçek dikkate alınır. Ayrı ayrı partiler öznel bir seçim değil, var olan nesnel koşulların zorunlu bir sonucudur. Ayrı örgütlenmeyi zorunlu kılan nesnel koşullar yoksa, ayrı örgütlenmede direnmek proletaryayı bölmek anlamına gelir. Komünistler proletaryanın olabildi en büyük, en güçlü, en merkezi birimlerde örgütlenmesinden yanadırlar." (TKP II. *Leninciler Konferansı*, s.65-66)

Ayrı örgütlenmeyi zorunlu kılan nesnel koşullar yoksa, proletarya tek partide örgütlenir. Bu proleter enternasyonalizminin gereğidir ve ilkeseldir. "Bütün ülkelerin işçileri birleşin" komünizmin sancağında yazılıyken, nesnel bir engel yokken, aynı ülkenin işçilerini ayrı örgütlemek, sınıfsal bakış açısına ters düşer.

Amaç tüm işçileri tek örgütte birleştirmektir ama dünya işçi sınıfı çeşitli ülkelere bölünmüş biçimde var olduğundan, Lenin'in dediği gibi, "Savaşımızda belirli bir devleti kendimize temel olarak alıyoruz, o belirli devlet içindeki bütün ülkelere işçileri birleştiriyoruz..." (Lenin, *Toplu Yapılar*, İngilizce basım, c.20, s.413)

Lenin, Rusya'da proletaryanın görevlerini koyarken, örgütlenme konusunda genel ilkesel tutumu şöyle belirtiyor:

"... Rusya proletaryası ikili, daha doğrusu, iki yönlü bir görevle karşı karşıyadır: her türlü ulusçuluğa, en başta Büyük Rus ulusçuluğuna karşı koymak, tüm uluslar için yalnızca genel olarak tam eşit haklar değil, devlet kurmaya ilişkin haklarda da eşitlik, yani, ulusların kendi yazgısını belirleme, ayrılma hakkını tanımak. Ve aynı zamanda, tüm uluslar arasında bütün ve her türlü

ulusçuluğa karşı başarılı savaşımın çıkarları için, proleter savaşımının ve proleter örgütlerinin birliğini korumak, ulusal yalnızlık için burjuva çabalamalara rağmen bu örgütleri sıkı örülü bir uluslararası birlikte kaynaştırmak görevidir.

"Tüm uluslar için tam hak eşitliği, ulusların kendi yazgısını belirleme hakkı, tüm ulusların işçilerinin birliği — Marksizmin, tüm dünya deneyinin ve Rusya deneyiminin işçilere öğrettiği ulusal program budur. (Lenin, c.20, s.453).

Yine Lenin aynı devlet içinde ezen ve ezilen ulus işçilerinin birlikte örgütlenmesini, proletaryanın bağımsız siyasetinin bir gereği olarak şöyle koyuyor:

"Proletarya ezilen ulusların belli bir devlet sınırları içinde zorla tutulmasına karşı, yani onların kendi yazgılarını belirleme hakkı uğruna savaşmalıdır. (...) Yoksa proletarya enternasyonalizmi boş sözlerden başka birşey olmaz.

"Öte yandan ezilen ulusların sosyalistleri, ezilen ulusun işçileriyle ezen ulusun işçilerinin örgütsel birliği de içeren tam ve kayıtsız koşulsuz birliğini özellikle savunmalı ve gerçekleştirmelidir. Bu olmadan proletaryanın bağımsız siyaseti savunulamaz." (Lenin, c.22, s.147-152).

Bir hareket kendine ne kadar Marksist-Leninist derse desin, aynı devlet sınırı içindeki işçilerin örgütsel birliğini savunmuyorsa burjuva ulusçuluğundan kopmamış demektir. O zaman, "Marksizm", 'sosyalizm' gibi sözcükler yalnızca burjuva ulusçuluğunu (ezilen ulusun ulusçuluğu da olsa) gizlemeye yarıyordur. Çünkü günümüzde başkaldırımın evrensel ideolojisi Marksizm-Leninizm olmuştur." (R. Yürükoğlu, *Kürt Sorunu*'na Önsöz, s. 4-5).

II. Örgütlenme konusunda getirilen görüşler

Türk Kürt işçilerinin birliğini şu ya da bu ölçüde savunan, bunun propagandasını yapan Kürt yoldaşlar vardır. Ancak örgütlenme konusundaki tartışmada Kürt devrimci hareketlerinin önemli bir çoğunluğu ayrı örgütlenmeyi savunuyorlar. Çeşitli hareketler ayrı örgüt-

lenmeyi değişik nedenlere bağlayarak ileri sürüyorlar.

Ayrı örgütlenme doğrultusunda getirilen görüşlerden biri, Kürdistan'ın parçalanmışlığıdır. Buradan hareketle Kürdistan'ın dört parçasında birlikte, Türkiye'den ayrı devrim ileri sürülmemekte, ayrı örgütlenme buna bağlanmaktadır. Bir başka görüş, iki ayrı devrim ve örgütlenme fikrini daha çok Türkiye çerçevesi içinde tutan görüştür. Bunların yanısıra ileri sürülen bir görüş de, ayrıma hakkını savunmanın ayrı örgütlenmeyi içerdiği fikridir. Şimdi bunları ele alalım.

Kürdistan'ın dört ülkeye parçalanmışlığı

Rızgariya Kürdistan yayınlarından çıkan *Kürdistan Devriminde Genel Olarak Örgütlenme ve Proletaryanın Özgüğü* adlı broşürde şöyle deniyor:

“Yapay sınırlara ait kılınmaya çalışılan bütünlerin değil aralarındaki yapay sınırlara rağmen Kürdistan'ın parçası, *Kürdistan Bütününün* parçaları olarak kalmaya devam etmiştir. Örneğin, Kuzey Kürdistan, Türk sömürgecilerinin tüm çabalarına rağmen çizilen misak-ı milli sınırları içindeki 'bütün'ün bir parçası haline getirilememiş, Kürdistan bütününün bir parçası olarak kalmaya devam etmiştir. Bu durum, parça bütün ilişkilerini tüm eylemlerinde göz önünde bulundurmak zorunda olan devrimciler açısından daha fazla gözardı edilemezdi. *Vuruşulması amaçlanan parçanın hangi bütüne tabi olduğu mücadelenin başında, devrimci muhalefeti parçalamak için göz önüne alınmak durumundadır.*” (s.14-15)

“Parçanın bütüne tabiliği ilkesi gereği bir bütün olarak tüm çabalarına karşın ortada duran Kürdistan devriminde de merkezi örgütlenme zorunlu olduğu gibi *aksini savunmak ayrılıkçılıktır.* Bir alanda aynı program gereği birlikte örgütlenmesi gereken devrimci muhalefeti parçalamadır.” (s. 19-20)

“Özcesi; eğer Kürdistan 1. Paylaşım savaşı sonrası ait kılındığı 'bütün'lerin bu süreç içinde organik bir parçası haline getirilseydi, Kürdistanlı Marksistlerin görevi *kayıtsız-şartsız* bu bütün içinde ırk-din-dil ayrımı gözetmeksizin merkezi tek bir örgütü savunmak olurdu. O zaman parçalanmış ve bu parçalanmanın vakıa haline geldiği Kürdistan'da bu tip bir eylem Marksizmin emredici bir kuralı gereği olarak hayata geçirilirdi.” (s.20)

Broşür, bunlardan başka, her parçadaki devrim süreçlerinin aynı olduğunu, en küçük bir kıpırdamanın bile aynı tek bir bütün olarak değerlendirildiğini ve “eğemen ulus sollarının” Kürdistan'daki devrimi Kürdistanlılara terketmelerini söyleyerek Kürdistan'ın dört parçası-

nı kapsayan tek bir devrim ve tek bir merkezi örgütlenmeyi savunuyor. (s.20)

Aynı konuda, *İşçinin Sesi*'ne gönderilen, C. Şero imzalı bir mektupda da şöyle deniyor:

“Bizim ayrı bir *devrim* ve bağımsız örgütlenmeyi savunmamız Kürdistan'ın parçalanmışlığındandır. (...) Proleter devrimciler, Kürdistan'ın sadece Türkiye parçasından hareket ederek bağımsız örgütlenmeyi savunmuyorlar. Bizler, Kürdistan'ı bir bütün olarak görüyoruz, kolonyalistlerin çizdiği suni sınırları tanımıyoruz.” (abç)

Önce parça bütün ilişkisine bakalım. Bu göreceli bir kavramdır. Parçayı ve bütünü neye göre aldığımıza bağlıdır. Genelinde, örneğin Türkiye dünyanın, Türkiye ve Kürdistan Orta Doğu bütününün parçalarıdır. Türkiye Kürdistanı hem Kürdistan bütününün, hem Türkiye'nin bir parçasıdır. Sorun bu bütünlerin hangisinin parçası olmayı isteyip istemediğimiz değil, devrim hareketi açısından nesnel olarak hangi bütünün ilk ağızda zorla alınması gerektiğidir.

İşçi sınıfı zorla dayatılmış her türlü sınıra, bu arada misak-ı milli sınırının da zorla dayatılmışlığına karşıdır. Ulusların kendi yazgılarını belirleme hakkı, zorla dayatılmış sınırları değiştirme hakkını da içerir. Ancak bir sınırın zorla dayatılmışlığına karşı çıkmak, onu yok saymak anlamına gelmez. Tam tersine, her konuda başarılı savaşım, nesnel olguları doğru olarak dikkate alabilmeye bağlıdır.

Broşürün mantığına göre, misak-ı milli sınırı Türkiye Kürdistanı'nın Kürdistan'ın bir parçası olmasını engellemiyor ama, Türkiye Kürdistanı ile Türkiye'nin öteki kesimi arasında hiç olmayan sınır, bu yandaki parça bütün ilişkisini engelliyor. Türkiye Kürdistan'ı ancak Türkiye'nin “organik” bir parçası olursa aynı örgütlenme geçerli olur.

Görüldüğü gibi, broşüre göre parça bütün ilişkisinin tek ve başlıca ölçütü ulusaldır. Proletaryanın örgütlenme ve savaşımı da, sınıfsal değil ulusal açıdan değerlendiriliyor. Bu engin ulusal açı, varolan devlet sınırlarını tanımayıp, kolayca aşılıyor ama olmayan sınırlara gelip takılıyor. Ancak Kürt ulusu Türkiye'nin “organik” parçası olursa, yani ulusal sorun kalmazsa tek örgütlenme olabilir. Nerede ulusal sorun var, orada proletarya da ayrı örgütlenecek. Üstelik broşüre göre, olan devlet sınırlarını dikkate almak ayrılıkçılık, ama olmayan devlet sınırlarının yerine proletaryayı bölücü ulusal sınırlar koymak ayrılıkçılık değildir!

Kuşkusuz, ulusal açıdan Türkiye Kürdistanı Kürdistan'ın bir parçasıdır. Ancak proletaryanın örgütlenme çerçevesi buna göre değil, onun genel olarak savaşım koşullarına göre belirlenir. Savaşım koşullarının çerçevesini çizen

de *genellikle* devlet sınırlarıdır. Tek uluslu bir devlette bu ulusal ölçüt üst üste düşebilir, çok uluslu devlette ise düşmez.

Devlet sınırları, savaş ve henüz sonucu bağlanmamış işgal gibi bazı özel durumlar dışında, genellikle, para biriminden basın yayınına, siyasal erkten ulaşım kolaylığına dek, proletaryanın örgütlenmesi için pratik çerçeveyi belirler. Lenin, “çeşitli ulusların tek bir devlet içinde yaşadıkları yerlerde milyonlarca ve milyarlarca ekonomik, hukuksal ve toplumsal bağla birbirlerine bağlanmış olduklarını” söylüyor. (Lenin, c. 19, s.503) Bu Türkiye ve Kürdistan için de geçerlidir.

Hangi bağlar daha güçlü?

TKP II. Konferans kararlarında da belirtildiği gibi, “Kürdistan'ın dört parçasının aralarındaki bağlar her parçanın içinde yer aldığı devletin öteki bölgeleriyle olan bağlarından güçsüzdür.” (*TKP II. Leninciler Konferansı*, s.66).

Dört parçanın kendi aralarındaki ekonomik, ticari bağlar dört devlet tarafından engellenmiştir. Dört parçada kapitalizmin gelişmişlik düzeyi oldukça farklıdır. Ve kapitalizm geliştikçe, ekonomik entegrasyon eğilimi dört ülkede de yol alıyor. Yani yalnızca bugünkü durum değil, sürecin gelişme yönü de dört ülke içindeki ekonomik bütünleşmeyi gösteriyor.

Kürdistan'ın dört ayrı devlet içinde yer alması, siyasal açıdan da önemli farklılıklar getirmekte, en azından dört ayrı düşman siyasal erk anlamına gelmektedir. Tek ve ortak düşmana karşı Türkiye'de birlikte savaşı bırakıp da dört ayrı düşmana karşı Kürdistan bütününde ortak örgütlenmeyi savunmak mantıksal değildir.

Parçalar arasındaki sınırlar, sömürgeci baskıyla kurulmuş ve öyle sürdürülüyor olsa da, vardır ve neseldir. Bazı Kürt devrimcileri de bunun farkındadırlar. Örneğin Hıdır Murat şöyle diyor:

“Bugün Kürt halkını parçalayan sınırlar, ne kadar suni de olsa sınırdır ve her ülkenin şartları değişiktir. Bu ülkelerin herbirinde Kürtler, mücadelelerini o ülkenin şartlarına uygun biçimde yürütmek zorundadırlar. Kürt halkının bugünkü parçalı durumundan kurtulma birleşme sorunu, kısa dönemde çözülecek bir sorun değildir; ancak uzun bir tarihi süreç içinde çözülecektir” (Hıdır Murat, *Türkiye Şartlarında Kürt Halkının Kurtuluş Mücadelesi*, Ronahi Yayınları, Ekim 1973, s.191).

Dört parçada birleşik siyasal savaşım yürütemeyeceği, somut koşulların da fazlasıyla kanıtlandığı bir olgudur. Bu nedenle İran, Irak ve Suriye'deki Kürt hareketlerinin çok büyük çoğunluğu, buldukları ülke içindeki güçlerle

birlikte savaşım öneriyorlar.

İran Kürdistan Demokrat Partisi Genel Sekreteri Abdulrahman Kasemlu şöyle diyor:

"Madem ki, İran Kürtleri, İran'ın politik çerçevesinde bulunuyorlar, o halde onların savaşımı organik olarak İran halklarınıninkine bağlıdır. Şah rejimini devirmeksizin ne Kürtler için ulusal özerklik, ne de İran için demokrasi olacak. Oysa Şah rejimine karşı savaşımdaya içtenlikle söylemek gerekir ki, İran'ın demokratik güçleri, Türkiye ve Irak Kürtlerinden daha yakın bağlaşıklardır. (Abdurrahman Kasemlu, *İran Kürdistanı ve Kürtler*, Jina Nû Yayınları, No. 3, Birinci baskı, Nisan 1980 s.60)

Yine Kasemlu, bu kez İran devriminden sonra, 15 Temmuz 1979'da yapılan röportajda şunları söylüyor:

"Biz, Irak ve Türkiye'de şartların aynı olduğunu biliyoruz. Şimdiki şartlar altında her parçadaki Kürtler içinde yaşadığı ülke çerçevesinde mücadele vermek zorundadırlar." (İran KDP Genel Sekreteri Dr. Kasımlı ile Rapor-taj, *Rızgariya Kürdistan*, sayı 5-6)

Güvenin ölçütü

Ulusal hareketin sözcüleri bile soruna bu denli gerçekçi yaklaşabilirken, başka halklarla ortak savaşımı önerebilirken, dünyanın dört bir yanında sınıf çıkarı aynı olan proletaryayı tek ülkede ayrı örgütlemek şaşırtıcı bir öneridir.

İsveç'ten *İşçinin Sesi*'ne gelen C. Şero imzalı mektupta bu öneri Marks'ın İrlanda için dedikleriyle de bağlanıyor. Mektupta şöyle deniyor:

"İrlanda sorunuyla ilgili Marks'ın olumlu bir tesbiti var: İrlanda kurtulmadan, İngiltere işçi sınıfı sosyalizmi kuramaz. Çünkü bir ulus ezen bir ulus özgür olamaz diyor Marks. Dikkat edilsin, önce ezilen ülke kurtulacak, ondan sonra ezen ulus sosyalizmi kurabilecek. Burada Marks açık olarak bir ezen ulusun, sosyalizm mücadelesinde başarılı olabilmesi için, ezilen ulusun kurtulmasını öne sürüyor. Kürdistanlı proleter devrimciler aynı doğrultuda, Kürdistan'ın kurtulmasıyla Türkiye'de, İran'da, Irak'da ve Suriye'de sosyalizm kurulacağına içtenlikle inanıyorlar. Bundan hareketle, Kürdistan'ın kurtuluşunun bir Orta Doğu sorunu olduğunu ileri sürüyorlar. Kürdistan devrimi bu ülkedeki devrimci hareketler için bir çıkış noktası olmalıdır."

Daha sonra C. Şero, Kürdistan'ın bir Orta Doğu sorunu olduğundan hareketle ayrı bir devrim ve ayrı örgütlenme savunuyor. Birlikte örgütlenme savunusuna sosyal şovenizm diyor ve şöyle ekliyor:

"Evet, yoldaşlar sizler bize Kürdistan'ın diğer parçalarıyla birleşme hakkını tanımazsanız güvensizlik doğar. Siz açık yüreklilikle, gidin bağımsız örgütlen-

nin, Kürdistan'daki proleter devrimcileri birleştirin, merkezi örgütünüzü kurun demeden güvensizlik doğar".

Bizce bu değerlendirme çeşitli açılardan yanlışır.

Birincisi, Marks'ın sözlerinden önce ulusal kurtuluş diye bir ilke türetmek yanlışır. İlkel olarak işçi sınıfının zaferi önem sırasında her zaman birincidir. Ancak zamanlama açısından işçi sınıfının zaferiyle ulusal kurtuluş hareketinin zaferi arasındaki sıralama somut duruma göre değişebilir.

Marks, somut duruma göre, önce İrlanda'nın kurtuluşunu İngiltere'deki devrime, daha sonra ise İngiltere'deki devrimi İrlanda'nın kurtuluşuna bağlamıştır. Lenin bunu şöyle açıklıyor: "Marks bütün milliyetlerin tam kurtuluşunu ancak işçi sınıfının zaferinin gerçekleştireceğini bildiği için, ulusal hareketi mutlak birşey olarak ele almadı." (Lenin, *Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı*, Sol Yayınları, s.106).

İkincisi, Marks baktı ki İngiltere işçi sınıfı sömürüden topladığı kırıntılar temelinde burjuva liberallerinin yedek gücü olmuştu, İrlanda kurtulmadan İngiltere'de devrim olmaz dedi. Şimdi bunu kalkıp Kürdistan'ın dört parçasına uygulamak, İran, Irak, Suriye ve Türkiye işçi sınıflarının sömürüden pay aldığını burjuva liberallerinin yedek gücü olduğunu söylemektir. Bu ise pratiğin yalanladığı bir görüş olur.

Üçüncüsü, tüm bunlardan kalkıp Türkiye'de birlikte örgütlenme önerisini sosyal şoven olarak andlandırmak, ayrı örgütlenme hakkını bir güven koşulu olarak öne sürmek, hepten kavram karmaşası olur.

Sosyal şovenlik, burjuva yanında saf tutmaktır. Burjuvazi aynı devlet sınırları içindeki işçileri, değil ulusal, hemşehriliğe göre bile bölmeye çalışır. Bu nedenle ulusal sorunda ayrılma hakkını tanıyarak sosyal-şovenizme karşı çıkılır, sınıfsal sorunda ise birlik savunularak. Güvenin ölçütü de ulusal sorunda ayrılma hakkını, sınıfsal sorunda ise birliği savunmaktır.

Kuşkusuz, birliği savunmak, birliği dayatmak anlamına gelmez. Kimse Kürt komünistlerinin Kürdistan temelinde örgütlenmesini engelleyemez. Ama bunun yanlışlığını söylemek komünist görevi olur.

Türkiye çerçevesinde ayrı örgütlenme

Kürt hareketleri içinde bazıları da ayrı örgütlenmeyi ağırlığıyla Türkiye çerçevesinde koyuyorlar. Bu koyuş da özünde dört parçada birlikte örgütlenmeyi savunan görüşlerle birçok ortak yön taşıyor ancak öneri değişik oluyor ve bununla bağlı olarak bazı farklı savlar da ileri sürülüyor. Şimdi buna bakalım.

Bazı Kürt devrimciler "Kürdistan sömürgeci, gündeminde anti-sömürgeci devrim vardır, Kürt ulusunun çelişkisi sadece sömürgeciliktir. Türk ulusu ile Kürt ulusu arasındaki tarihten gelme fiili eşitsizliğin yok edilmesi, aynı program ve devrim süreçleri ile bugün somut koşullarda mümkün değildir." (*Xebat*, s.37) diyorlar.

Lenin'in birçok kez belirttiği gibi, her devrimin ana sorunu erk sorunudur. Bugün Türkiye'de alaşağı edilecek erk emperyalizmin işbirlikçisi finans-kapitalin erkidir. Bu erk devrilmeyen, halk devrimi gerçekleşmeden Kürt halkının kurtuluşu olanaksızdır. Kürt halkının kendi yazgısını özgürce belirleyebilmesi ancak işçi sınıfının hegemonyasındaki demokratik bir Türkiye'de olabilir. Lenin şöyle diyor:

"Ulusların barış ve özgürlük içinde birarada yaşayabilmeleri ya da (eğer daha uygun düşünürsün) birbirinden ayrı ayrı devletler kurabilmeleri için, işçi sınıfının yüce bildiği tam demokrasi, mutlaka gereklidir. (Lenin, *Ulusal Sorun ve Ulusal Kurtuluş Savaşları*, s.84)

Ayrılma hakkı da, birleşme özgürlüğü de ancak tam bir demokratik ortamda yaşama geçebilir. Sömürge ulusunun ayrılmayı mı, birlikte kalmayı mı seçeceği kendi özgür iradesiyle ancak böyle bir ortamda anlaşılabilir. Türkiye'de finans-kapitalin zora dayanan, sömürgeci zorbalığı ve erki yıkılmadan Kürt halkı kendi yazgısını özgürce çizemez.

Anti-sömürgeci savaşın önündeki düşman, Türkiye işçi sınıfının ve halk sınıflarının karşısındaki düşmandır. Kürdistan proletaryasıyla birleşemeyen, Kürt ulusal demokratik güçlerinin bağılaşıklığını kazanamayan bir işçi sınıfı hareketi Türkiye'de devrimi yapamaz. Ortak düşmana karşı işçi sınıfının hegemonyasında savaşa katılmayan, ayrı savaşım veren bir Kürt hareketi de özgürlüğüne kavuşamaz. Karşımızdaki düşman, devrimci amaçladığımız erk ortaktır. Tek devrimci seçenek, tek bir devrim hareketinde güçleri birleştirmektir. Başka yol yoktur!

Lenin, Çarlık monarşisini devirme hedefinin, ulusların özgürlüğü ile bağını anlatırken şunları söylüyor:

"Proletarya, çarlık monarşisini devirmeyi ve onun yerine demokratik bir cumhuriyet getirmeyi amaçlayan devrimci bir savaşımın dışında özgürlüğünü elde edemez. Çarlık monarşisi, ulusal topluluklar için özgürlük ve eşit haklar tanınmasını engeller, üstelik hem Avrupa'da hem Asya'da barbarlığın, hunharlığın ve gericiliğin kalesidir. Bu monarşi ancak, Rusya'daki bütün ulusların birleşik proletaryası tarafından, bütün ulusların çalışan yığınları arasında bulunan, devrimci savaşım gücüne sahip, tutarlı demokratik ögelere önderlik eden birle-

şik proletarya tarafından devrilebilir.

“Bundan çıkan sonuç şudur: ‘kendi’ burjuvazisiyle siyasal birliği, tüm ulusların proletaryasıyla birliğin üstünde tutan işçiler, kendi çıkarlarına, sosyalizmin çıkarlarına ve demokrasinin çıkarlarına karşı davranıyor demektir.” (Lenin, *Ulusal Sorun ve Ulusal Kurtuluş Hareketleri*, Sol Yayınları, s. 97).

Gerçekten de tek bir ülkede birçok devrimci başkaldırışın aynı kanala aktılabilmesi, devrimin gücünü artırıcı bir olgudur. Sömürgecilğe karşı verilen ulusal savaşım da bu başkaldırışların biridir. Onu ayırmak ve ayrı düşünmek değil, tek devrim seline katmak herkes için çok daha yararlıdır. Kaldı ki Kürt işçileriyle Türk işçilerinin sınıfsal çıkarında hiçbir farklılık yoktur. Bu bakımdan, Kürt sorununun Türkiye devrimi içinde tutacağı yer, işçilerin örgütlenmesini zaten değiştirmez.

Bir de Kürdistan’da Türkiye’dekinden “daha ileri düzeyde” bir devrimci durum yaşandığını, bu nedenle de ayrı devrimin ve ayrı örgütlenmenin nesnel bir zorunluluk olduğunu öne süren görüş vardır.

Xebat şöyle diyor: “Daha ileri bir devrimci durum yaşayan bir ülkenin devrimi, daha geri düzeyde devrimci durum konumunda olan ülkenin devrimci hareketine tabi tutulamaz. Bunun önüne Marksizm çıkmıştır. Marks, aynı konumda olan İngiltere ve İrlanda olayında örnek bir çözüm önermiştir.” (*Xebat*, sayı 6, Ekim 1979, s. 14-15)

Dergi, bundan sonra uzun uzun Marks’ın İngiltere İrlanda ile ilgili değerlendirmesini anlatıyor:

“İngiltere İrlanda arasındaki ilişkiler, Kuzey Kürdistan ve Türkiye arasındaki ilişkiler, sosyal, siyasi, ekonomik ve devrimci durum konusunda aynılaştırmıyoruz. Ancak bu örneklerden çıkaracağımız dersler vardır. İrlanda Kürdistan benzerliği sadece İngiltere ve Türkiye’ye göre devrimci durum bakımındandır.”

Ve şöyle bağlıyor:

“Türk proleter devrimcilerin görevi, bugünkü somut devrimci durumda, Kürt ulusunun bağımsızlığını savunmaktır.” (agy, s.17)

Birincisi, söylenenlerden Türkiye’de de devrimci durumun varlığının tanındığı ancak bunun Kürdistan’a göre daha “geri düzeyde” bulunduğu anlaşılıyor. Ne var ki, bunu haklı çıkaracak hiçbir kanıt gösterilmiyor.

İkincisi, devrimci durum açısından bile olsa, Türkiye’nin İngiltere’ye, Kürdistan’ın da İrlanda’ya benzetilmesinin hiçbir dayanağı yoktur. Çünkü İngiltere’de ne devrimci durum, ne devrimci duruma yol açacak derin ekonomik toplumsal bunalım söz konusuydu.

Üçüncüsü, devrimci durum hem Türkiye’de hem Kürdistan’da olduğuna göre, bunun derecesi neyi değiştirir? Bir

an için Kürdistan’da “daha ileri düzeyde bir devrimci durum” olduğunu varsay-sak bile bundan ayrı devrim sonucunu çıkarılamaz. Türkiye barışçıl bir dönem yaşarken, Türkiye Kürdistanı da “ileri düzeyde” bir devrimci durum içinde olsaydı belki söylenenlerin bir anlamı olabilirdi. Yaşam bunun tam tersini gösterdi. Türkiye Kürdistanı, Türkiye bütünüyle birlikte devrimci durum yaşadı ve devrimci durum 12 Eylül faşist darbesiyle Türkiye ve Kürdistan’da aynı biçimde bastırıldı. Bugün Türkiye’de devrimci durum yoktur. Kürdistan’da da yoktur. Türkiye gericiilik dönemine girmiştir. Kuşkusuz faşist cunta devrimci durumu yaratan derin ekonomik-toplumsal bunalımı çözmedi ve büyük olasılıkla çözemeyecektir. Yeni ve daha güçlü bir devrimci durumun Türkiye ve Kürdistan’da birlikte patlaması bu koşullarda kaçınılmazdır. Türkiye ile Kürdistan’ın devrimci yazgı birliği nesnelir. Özel istekler ne olursa olsun bunu görmek doğru devrimci bir siyaset izlemenin zorunlu bir koşuludur.

Ayrılma hakkı ve ayrı örgütlenme

Son olarak bir de bu konuya kısaca değinelim. Bazı Kürt yoldaşlar, ayrılma ve ayrı devlet kurma hakkının, ayrı örgütlenmeyi de içerdiğini ileri sürüyorlar.

C. Şero şöyle diyor:

“Fakat yoldaşlar, ulusların kendi kaderlerini serbestçe tayin etme hakkı, kendisiyle bazı *pratik sonuçlar* getiriyor. Bunlar, bağımsız örgütlenmeyi, ayrı devrimi, ayrı ittifakları, ayrı politik ilişkileri, ayrı taktik ve pratikleri getiriyor. Sorunun bu yanını görmüyor Yürükoğlu yoldaş. Neden hep birlikte örgütlenmekten yana, bağımsız örgütlenmeye karşısınız? *Neden ayrı devlet kurmanın*, ayrı kurumlar, ayrı ilişkiler, ayrı örgütlenmeler getirdiğini görmüyorsunuz?”

Öncelikle, ayrılma hakkının ele alınışında iki düzeyi birbirinden ayırmak konunun daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır:

Birinci düzey, ayrılma hakkını ilke olarak kayıtsız koşulsuz tanımaktır ki bu temeldir.

İkinci düzey, somut bir konumda ayrılmayı destekleyip, desteklememektir ki bu ayrı ve somut bir sorundur.

Lenin, ulusların kendi yazgılarını özgürce çizme hakkının, her ulusun ayrılmasını *desteklemek* anlamına gelmediğini birçok kez belirtmiştir:

“Ulusların özgürce ayrılma hakları, belli bir ulusa belli bir zamanda örgütlenir olup olmayışıyla karıştırılmamalıdır. Proletaryanın partisi bu ikinci sorunu, her olayda ayrı ayrı düşünüp kararlaştır-malı, bunu yaparken, toplumsal geliş-

menin bir bütün olarak gereklerini ve proletaryanın sosyalizm için verdiği sınıf savaşımının çıkarlarını dikkate almalıdır” (Lenin, *Ulusal Sorun ve Ulusal Kurtuluş Savaşları*, Sol Yayınları, s.316).

Ayrılma hakkını mutlak bir hak olarak sonuna dek savunmamızla, her durumda ayrılmayı desteklemeyeceğimizi söylememiz birbiriyle çelişen şeyler midir? Değildir. Çünkü, komünistler ayrılma hakkını “ulusal temelde bölünmeyi istedikleri, küçük devletler idealini düşledikleri için değil, tam tersine gerçekten enternasyonalist bir temel üzerinde, geniş büyük devletten ve ulusların yakın birliği, hatta kaynaşmasından yana oldukları için” savunuyorlar. (Lenin, c.12, s.407-414).

Bu nedenledir ki, ayrılma hakkını bir devlet içindeki farklı ulustan işçilerin ayrı proleter örgütlerinde örgütlenmeleri olarak anlayan ya da böyle anlamaya yol açabilecek hiçbir fikre Leninizm’de rastlanamaz. Ne Lenin, ne Stalin hiçbir yerde, hiçbir zaman ayrılma hakkının proletaryanın ayrı örgütlenmesini de gerektireceğini söylemediler. Tam tersine, ulusal sorunla ilgili tüm yazılarında aynı devlet içindeki işçilerin tek örgütte birliğini yüzlerce kez yinelediler.

Kuşkusuz burada sorunu, proletarya dışındaki sınıf ve katmanlar açısından tartışmıyoruz. Bizim ısrarla altını çizdiğimiz, aynı devlet sınırları içindeki *proletaryanın örgütlenmesi* açısından ölçütün ulusal değil sınıfsal olacağı noktasıdır.

Ezilen ya da sömürge ulus, ayrılma hakkını ayrılma doğrultusunda kullanır, kendi bağımsız devletini kurarsa o ulusun işçileri o zaman yeni bağımsız devletin içinde tüm ulustan işçilerle birlikte yeniden örgütlenirler. Ayrıldıkları devlet içindeki işçi sınıfıyla ilişkiler ise proletarya enternasyonalizminin genel çerçevesinde sürer.

Biz, “*ayrı devlet kurmanın*, ayrı kurumlar, ayrı ilişkiler, ayrı örgütlenmeler getirdiğini” bu çerçevede görüyoruz. Aynı devlet henüz ortada yokken, bu uğurda ya da özgürce birleşme uğrunda savaş yürürken, aynı devlet içindeki farklı ulustan işçilerin ayrı örgütlenmesini savunmanın işçileri böldüğünü, proletaryanın çıkarlarıyla çeliştiğini söylüyoruz.

III. Sonuç

Oniki Eylül faşist darbesiyle başlayan yeni dönemde, sapla saman iyice ayrılıyor. Bu dönemde, Türkiye ve Kürdistan’daki tüm siyasal parti ve akımlar arasında yeni ayrışma ve yeniden gruplaşmalar kaçınılmazdır. Bu dönemin sonunda devrimin özel ögesi yeni bir atılımla kendini güçlendirecektir. Bunu gerçekleştirmek için komünistler kendi ideolojik tutumlarını sulandırmadan her çabayı göstermekten geri durmuyorlar ve durmayacaklardır.